

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı Dövlət Universiteti

*Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin 27 oktyabr 2009-cu
il tarixli 1195 əmri ilə təsdiq
edilmişdir*

DİL NƏZƏRİYYƏSİ

kursu üzrə

PROQRAM

Dövlət universitetləri üçün

**İxtisaslar: Azərbaycan dili və ədəbiyyatı
Roman-german dilləri və ədəbiyyatı
Şərqi dilləri və ədəbiyyatı**

Bakı – 2010

Program

*Bakı Dövlət Universitetinin
ümumi dilçilik kafedrasında
hazırlanmışdır.*

Tərtib edən:

prof. Ə.Ə.Rəcəbli

Məsul redaktor:

N.Ə.Əliyeva
filologiya elmləri namizədi

Rəyçilər:

dos. F.S.Əhmədov
dos. Ş.V.Qasımov

“Dil nəzəriyyəsi” fənni magistraturada dilçilik fənləri – dil nəzəriyyəsi, türkologiya (türk dilləri), müasir Azərbaycan dili, xarici dillər (rus, Qərbi Avropa və Şərq dilləri) üzrə ixtisaslaşan mütəxəssislər üçün nəzərdə tutulmuşdur. Program-da yalnız dilin nəzəri məsələlərinin tədrisi nəzərdə tutulur.

“Dil nəzəriyyəsi” fənnindən dilin mahiyyəti, nitqin insan fəaliyyəti ilə əlaqəsi, sözün əyaya və əşyanın sözə münasibəti, adlandırmanın mahiyyəti – şüurlu, yaxud təsadüfi olması, dil və nitq arasındakı münasibət, dilin insan həyatındakı rolu və vəzifələri, dilin və nitqin vəzifələri arasındakı oxşar və fərqli cəhətləri, dilin işarəvilik xüsusiyyəti, işarə sistemləri, dilin işarə sistemləri arasındakı mövqeyi, işarənin mahiyyəti, spesifikasi və xüsusiyyətləri, işarənin ixtiyariliyi, şərtiliyi və motivləşməsi məsələləri, dilin sistem səciyyə daşması, dil sistemi və strukturunun xüsusiyyətləri, dil sisteminin ünsürləri arasındakı əlaqə münasibətlər, dil və nitq vahidləri, dil və şüür, dil və təfəkkür arasındakı qarşılıqlı münasibətləri, diləqədərki təfəkkür problemi, dil və məntiqi təfəkkür, söz və məfhum, cümlə və hökm, qrammatik və məntiqi kateqoriyalar problemi, mentalinqvistika, psixolinqvistika, neyrolinqvistika və paralingvistikanın problemi, dil və cəmiyyət arasındakı münasibətlər, dil və nitq fəaliyyəti, ikidillilik problemi, dilin ictimai hədsə olması, dilin yaranması və inkişafında cəmiyyətin rolu, dilin inkişafının cəmiyyətin vəzifətindən asılılığı, dilin ictimai norma olması, ədəbi dilin problemləri, məhəlli və ictimai (sosial) dialektlər məsələsi, dilin inkişaf mərhələləri, sosiolinqvistika və onun tədqiqat metodları məsələsi, dil və tarix arasındakı münasibətlər – dilin inkişafı, dilin inkişafının xarici faktor və daxili qanunauyğunluqları, dilin tarixi və xalqın tarixi problemləri, dil vahidlərinin yaranması yolları, dillərin kontaktı, dil dəyişiklərinin təməlləri, dillərin inkişafında tərəqqi problemi,

medani funksiya, 6) ekspressiv funksiya, 7) estetik funksiya, 8) ideoloji funksiya. Dila yardımçı vasitələr: yazı, mnemonik vasitələr, barmaqhesabı, plan və xəritələr, sxem və certyojlar, signallar. Nüqin funksiyaları: 1) magik (ovsun) funksiyası, 2) nominaliv yaxud "marka" funksiya, 3) diakritik funksiya, 4) okkazonal funksiya, 5) signal funksiyası, 6) emotiv (emotiiv-voluntativ) funksiya, 7) ekspressiv funksiyası, 8) este-tik funksiya, 9) etnik funksiya, 10) fətik funksiya. Nüqə yardımçı vasitələr.

Dilin təbiəti

Dilçilik və semiotika. Dil işarəsinə qoyulan təbiət. Semiotika elminin üç bölməsi: sintaqmatika, semantika və pragmatika. Təbii işarələr və süni işarələr (işarə - informasi torlar). Əlamətlər (simplomlar) və şərti işarələr. Signal, simvol və substitutlar (substitut işarələr). Lingvosemiotik məktəblər: 1) fenomenoloji məktəb, 2) operasional məktəb və 3) bilateral məktəb.

Dil və başqa işarə sistemləri. Signalar. İşarələrin funksional təsəffü. İşarənin material forması və obyekt arasındakı əlaqənin tipləri. Kodun struktur quruluşuna aid əlamətlər. Gösvəviyyəli qurum və gənəət prinsipi.

Dil işarəsi anlayışı. İşarənin mahiyyəti. Dil işarəsinin təbiəti. Dil işarəsinin ixtiyarlılığı və motivasiyası. Müddəq və nisbi ixtiyarlılıq. Dil işarəsinin gərtiliyi. Söz işarəsinin xüsusi-yətləri. Nomativ dəyərlilik və sintaqmatik valentlik. Dil işarəsinin spesifikasiyası: dilda aralıq təməllərin mövcudluğu; dil vəhdinin formal-qrammatik strukturlarının onları funksiya tiplərinə uyğunluğunun məcburi olması; işarə və dilin funksional vəhdilərinin eyniliyinin pozulması ənaest; dil planları vahid-vahidində bilavasitə əlaqənin olmaması; işarə qruplarının idiomlaşma ənaesti.

dil və mədəniyyət, xalqın tarixi və dilin inkişafı kimi məsələlər tədris edilir.

Giriş

Nəzəri dilçiliyin obyektü və əsas problemləri. Dilçilik elminin müəkkəb qurulmuş olması. Dilçilik elminin müəkkəb elminin olması üçün səbəllər: 1) dilin çoxəhəlli struktura malik olması; 2) dünya dilininin sayca çox olması; 3) dilin xarici əlamə - obyektiv gərəkliliklə, güürlə, cəmiyyətin müəkkəb qurumları ilə, insanın özünün psixi və exlaqi-davranış xüsusiyyətləri ilə müəkkəb və ziddiyyətli əlaqələrdə olması; 4) dilin tədqiqat metodlarının müəkkəb olması. Konstruktiv dilçilik. Funksional dilçilik. Gənçlik dilçilik. Sostolinqvistika. Psixolinqvistika.

Dil. Dil nədir? "Dil" anlayışına münasibət.

Dilin mahiyyəti

İşarədən nüqədək. Dilin mənşəyinə fəlsəfi nəzər. Dil anlayışı və insan dili - nüqə anlayışı. Hərəkət, jest və mimika işarələri və dil (nüqə) işarələri. Nüqə və insan fəalliyəti. Əmək, cəmiyyət və dil. Cəmiyyətin və dilin, dilin və cəmiyyətin icmal əmək prosesində yaranması.

Sözlər və geylər. Əşyanın adlandırılması problemi. Diftuz (sinqret) səs və üzvlərinə (səslərə) bölünən söz. Səs və signal. Səs və işarə.

Dil və nüqə. Dilin və fərqlin fərqləndirilməsi. Dil və fərkətur dioxotomiyası (antonomiyası). Bu dioxotomiyanın dili - güür - nüqə - fərkətur tetaxotomiyası (tetranomiyası) ilə əvəz edilməsinin zəruriliyi. Dilin və nüqəin funksiyaları. Dilin funksiyaları: 1) kommunikativ funksiya, 2) tənzimləyici funksiya, 3) idrak (konstruktiv) funksiyası, 4) icmal-tarixi təcrübəyə yivələnmək (akkumulyativ) funksiyası, 5) milli-

Dil işarəsinin sabitliyi və dəyişkənliyi. İşarənin sabitliyi: işarənin ixtiyarlılığı, işarələrin çoxluğu, sistemin müəyyənləşmə qabiliyyəti və kollektivin hər hansı dil innovasiyasına müqaviməti. İşarənin dəyişkənliyi.

Dil vahidlərinin qeyri-ışarəvilik xüsusiyyətləri.

Dil sistem kimi

Sistem anlayışı. Sistem və struktur anlayışı. Tərəmə materialı, yaxud semantik sistemlər. Struktur. Dilin sistem və strukturu. Sistemin açıqlığı və qapalılığı. Dil sisteminin açıqlığı. Homogen sistemlər və heterogen sistemlər. Dil sistemləri kimi. Dilin sistem üsurləri arasında əlaqə və münasibətlər: material və semantik əlaqə və münasibətlər; funksional və genetik əlaqə və münasibətlər; ikitərəfli və birtərəfli əlaqə və münasibətlər; paradigmatik və sintagmatik əlaqə və münasibətlər; iyerarxik münasibətlər; birsəviyyəli və səviyyəarası əlaqə və münasibətlər; bir istiqamətli və çox istiqamətli əlaqə və münasibətlər.

Vahidlər. Nitq vahidləri: dil vahidi və nitq vahidinin oxşarlıq və fərqləri; dil və nitq vahidlərinin ümumi xüsusiyyətləri – nominativ funksiya; mürəkkəb söz və sözbirləşməsinin fərqlənməməsi problemi; nitq zəncirinin quruluşu. Dil vahidləri: sabit söz birləşməsi; cümlə üzvü və dil vahidi; dil vahidinin variantlılığı; invariant anlayışı; kombinatorika – fonemlərin kombinatorikası, morfemlərin kombinatorikası, sözlərin kombinatorikası.

Dilin səviyyələri. Fonoloji səviyyə. Sintaksis səviyyəsi. Leksik-semantik səviyyə. Aralıq səviyyələr və səviyyəxarici hadisələr: morfonoloji səviyyə, sözyaradıcılığı səviyyəsi, frazeoloji səviyyə; səviyyəxarici hadisələr.

Dil quruluşu nəzəriyyəsi. İzomorfizim nəzəriyyəsi. Səviyyələrin iyerarxiyası nəzəriyyəsi. Linqvistik tipologiya.

Dillərin qrammatik quruluşu görə tipləri: köksözlü, aqqlütinativ, flektiv və inkorporativ dillər.

Dil və şüür

Dil və şüür, dil və təfəkkür münasibətlərinin fərqləndirilməsi. Dillərdəki təfəkkür problemi. Dil və şüür: şüürə qarşı münasibətdə dilin funksiyaları; dilə qarşı münasibətdə şüürün funksiyaları; təfəkkürə qarşı münasibətdə dilin funksiyaları; dilə qarşı münasibətdə təfəkkürün funksiyaları. Dil və təfəkkür.

Mentalinqvistikanın əsas istiqamətləri. Dil və məntiqi təfəkkür: söz və məfhum; cümlə və hökm; qrammatik və məntiqi kateqoriyalar. Dil və informasiya. Dilin və təfəkkürün funksiyaları. Dilin məna tipləri: struktur dil mənalari; informativ dil mənalari – məntiqi dil mənalari, əşya məfhumlu (koqnitiv) dil mənalari, emosional dil mənalari və üslubi (konnotativ) dil mənalari; həqiqi və məcazi məna.

Dilin inikas funksiyası. Formal və məzmunlu mənalər. Dil vahidləri və kontekst. Dil nisbətli nəzəriyyəsi.

Psixolingvistikanın problemləri. Psixolingvistikanın obyekt və predmeti. Dil nisbətli nəzəriyyəsi.

Neyrolinqvistika. Faktlar. Problemlər: nitqin səs quruluşunun neyrolinqvisik təhlili; nitqin məntiqi-qrammatik quruluşunun neyrolinqvisik təhlili; rabitəli söyləmin neyrolinqvisik təhlili; nitqin pragmatik funksiyasının neyropsixoloji təhlili.

Paralingvistik. Jest və mimika. Jestin növləri: ritmik jestlər; emosional jestlər; işarə jestləri – deykritik jestlər, təsviri jestlər və simvolik jestlər.

Dil və cəmiyyət

Dil və nitq fəaliyyəti. Nitqin psixofiziki mexanizmi. Nitqin səviyyələri: əsaslandırma səviyyəsi, semantik səviyyə,

qrammatik səviyyə, fonetik səviyyə, affektiv nitq; şifahi diloloq nitq, şifahi monoloji nitq, yazılı monoloji nitq, nitqin növləri.

Nitq fəaliyyətinin ictimai təbiəti. Nitqin ovsun funksiyası.

İkidualilik. Dil ictimai hadisə kimi. Dil və ictimai şəhər. Dilin inkişafının cəmiyyətin vəziyyətindən asılılığı: dilin inkişafına cəmiyyətin sosial təşkilinin təsiri; dilin inkişafına cəmiyyətin sosial diferensiasiyasının təsiri; demografik dəyişikliklərin dilə təsiri; cəmiyyətin iqtisadi inkişafının dilə təsiri; üstqurum səciyyəli hadisələrin dilə təsiri; cəmiyyətin mədəni inkişafının dilə təsiri.

Dilin yaranmasında və inkişafında cəmiyyətin rolu. Dil ictimai norma kimi. Sistem, norma, uzun. Dil normasında seçmə, sabitlik, məcburilik və düzgünlük prinsipləri. Dil normasının tipləri: uzun, ədəbi dil, üslub. Dilin məhəlli və ictimai təbəqələnməsi. Məhəlli (ərəzi) dialektləri və interdialektlər. Dilin sosial dialektləri: jarqon, arqo, peşə leksikası, şərti və gizli dillər.

Ədəbi dil və onun üslubları. Ədəbi dillərin tipləri. Kitab dili və danışq dili (şifahi dil). Ədəbi dilin danışq tipi: şifahi pevtik üslub, məişət danışq nitqi, dilin müxtəlif ictimai variantları (sosial dialektlər), sadə danışq üslubu – şəhər koynesi, məhəlli dialekt, interdialekt üslubları. Ədəbi dilin kitab tipi (yazılı nitq): hədi üslub, elmi-kütləvi üslub, əməli üslub (kargüzərlik üslubu), publisistik üslub və elmi üslub.

Dilin ictimai tipləri: qəbilə dili, xalq dili, milli dil və millətlərəsas ünsiyyət dili. Milli dilin mənsəce tipləri.

Sosiolinqvistikanın əsas məsələləri. Sosiolinqvistikanın predmeti: sosiolinqvistika və interlingvistik, sosiolinqvistika və semiotika, sosiolinqvistik və psixolinqvistik, sosiolinqvistika və üslubiyyat.

Sosiolinqvistikanın metodları. Sosiolinqvistik məlumat toplama metodları. Sosiolinqvistik təhlil metodları. Sosiolinqvistik təhlilin prinsipi və metodları. Dil və nitq norma-

larının formalaşması qanunauyğunluqlarının sosiolinqvistik öyrənilməsi. Sosiolinqvistikanın mühüm sahələri: ümumi sosiolinqvistik, sinxron sosiolinqvistik, prospektiv sosiolinqvistika, dilin inkişafının planlaşdırılması, dilin inkişafının proqnozlaşdırılması, retrospektiv sosiolinqvistik, xüsusi sosiolinqvistik, təbii sosiolinqvistik, interlingvistik, müqayisəli sosiolinqvistik.

Dil və tarix

Dil və tarixin qarşılıqlı münasibəti. Dilin inkişafı məsələləri. Dilin inkişafının bəzi xüsusiyyətləri.

Dilin inkişaf qanunauyğunluqları. Dilin inkişafının daxili qanunauyğunluqları və xarici faktorları. Dilin inkişafının xarici faktorları. Dilin inkişafının daxili qanunauyğunluqları: dil mexanizminin insan orqanizminə uyğunlaşması qanunu; dil mexanizmini yaxşılaşdırmaq zərurəti; dili kommunikasiya üçün yararlı saxlamaq zərurəti; məqsəd güdməyən daxili dəyişikliklər qanunu. Xarici və daxili faktorların birgə fəaliyyəti. Dil dəyişikliklərinin sistemliliyi.

Dilin tarixi – xalq tarixi. Dil vahidlərinin yaranması yolları. Diferensiasiya və inteqrasiya. Dillərin kontaktı: alınmalar, dillərin kovergent (bənzətmə, birləşmə) inkişafı, köməkçi ümumi dilin yaranması, dillərin assimilyasiyası. Dillərin qarşılıqlı təsirinin iki növü: a) sözün ümumi mənasında – alınmalar və b) bütövlükdə dilin dəyişməsi. Qarşılıqlı dillərin ittifaqı. Alınmalar. Çarpazlaşma: substrat, superstrat, adstrat. Dil dəyişikliklərinin templəri. Dilin inkişafında tərəqqi problemi. Dil və mədəniyyət. Xalq tarixi və dilin inkişafı.

Ədəbiyyat:

Azərbaycan dilində:

1. M. Adilov, Z. Verdiyeva, F. Ağayeva. İzahlı dilçilik terminləri. Bakı, 1989.
2. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, I. Bakı, 1966.

3. Azərbaycan tarixi, I c., Bakı, 1961.
4. A. Axundov. Ümumi dilçilik. Bakı, 2006.
5. Z. Verdiyeva, I Ağayeva, M. Adilova. Dilçilik problemləri Bakı, 1982.
6. A. Qurbanov. Ümumi dilçilik. I-II, Bakı, 1989-1993.
7. F. Engels. Anti-Düring. Bakı, 1953.
8. K. Marks. Kapital. I cild. I kitab. Bakı, 1969.
9. K. Marks, F. Engels. Seçilmiş əsərləri. II c., Bakı, 1953.
10. N. Məmmədov, A. Axundov. Dilçiliyə giriş. Bakı, 1966.
11. M. Məhərrəmov. Psixologiya. Bakı, 1968.
12. Molla Nəsrəddinin İtirafları. Bakı, 1965.
13. Ə. Ə. Rəcəbov. Nazəri dilçilik. Bakı, 2003.
14. Ə. Ə. Rəcəbov. Dil, şüur, səmimiyyət, tarix. Bakı, 1993.
15. I. Stalin. Marksizm və dilçilik məsələləri. Bakı, 1953.
16. Ümumi psixologiya. Bakı, 1982.

Rus dilində:

17. В. И. Абаев. О языковом субстрате. // Доклады и сообщения Института языкознания АН СССР», М., 1956, вып. IX
18. В. А. Аврорин. Проблема изучения функциональной стороны языка, М., 1967.
19. А. Г. Агаев. Функции языка как этнического признака. «Язык и общество», М., 1968.
20. О. С. Ахманова. Словарь лингвистических терминов, М., 1966.
21. О. С. Ахманова. О психолингвистике, М., 1957.
22. А. Г. Базнев, М. Н. Исаев. Язык и нация, М., 1973.
23. И. Балаша. Венгерский язык, М., 1951.
24. Ш. Бали. Общая грамматика и вопросы французского языка, М., 1955.
25. Э. Бенвенист. Общая лингвистика, М., 1974.
26. Э. Бенвенист. Уровни лингвистического анализа. «Новое в лингвистике», вып. IV, М., 1965.
27. Ф. М. Березин, Б. Н. Головин. Общее языкознание, М., 1979.
28. Л. Булмфилд. Язык, М., 1968.

29. С. Бляк. Лингвистическая открытость. // Язык в лингвистике», вып. I, М., 1966
30. И. А. Болдуин де Куртене. Избранные труды по общему языкознанию, т. I-II, М., 1961.
31. Р. А. Булагов. Литературные языки и литературные стили, М., 1967.
32. Р. А. Булагов. Проблемы развития языка, М., 1965.
33. Р. А. Булагов. Человек и его язык, М., 1954.
34. Л. А. Булаховский. Введение в языковедение, II, М., 1953.
35. И. Вайнрайх. Языковые контакты. Киев, 1979.
36. Ж. Вандриес. Язык, М.-Л., 1937.
37. Й. Вахек. Лингвистический словарь пражской школы, М., 1964.
38. В. В. Виноградов. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика, Л., 1963.
39. Г. О. Винокур. Культура языка, М., 1929.
40. Г. О. Винокур. О задачах истории языка. В кн. В. А. Звегинцев. «История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях», ч. II, М., 1965.
41. В. Н. Волошанов. Марксизм и философия языка, Л., 1929.
42. Л. С. Выготский. Избранные психологические произведения, М., 1956.
43. Л. С. Выготский. Мышление и речь, М.-Л., 1934.
44. Е. М. Галкина-Федорук. Слово и понятие, М., 1956.
45. Е. М. Галкина-Федорук. Язык как общественное явление, М., 1954.
46. Г. Глисон. Введение в дескриптивную лингвистику, М., 1959.
47. Б. Н. Головин. Введение в языковедение, М., 1966.
48. В. фон Гумбольдт. Избранные труды по языкознанию, М., 1984.
49. В. фон Гумбольдт. Язык и философия культуры, М., 1985.
50. Ю. Д. Дешериев, И. Ф. Протченко. Развитие языков народов СССР в советскую эпоху, М., 1968.
51. Ю. Д. Дешериев. Социальная лингвистика, М., 1977.

74. Э. Косериу. Синхрония, диахрония и история. «Новое в лингвистике», вып. III, М., 1963.
75. В. Г. Костомаров. Программа КПСС о русском языке. М., 1963.
76. П. С. Кузнецов. Русская диалектология. М., 1960.
77. Е. Курилович. О методах внутренней реконструкции. «Новое в лингвистике», вып. IV, М., 1965.
78. Е. Курилович. Очерки по лингвистике. М., 1962.
79. П. Лафарг. Сочинения. т. 3, М.-Л., 1931.
80. А. А. Леонтьев. Возникновение и первоначальное развитие языка. М., 1963.
81. А. А. Леонтьев. Психолингвистика. Л., 1967.
82. А. А. Леонтьев. Психолингвистические единицы и рождение речевого высказывания. М., 1969.
83. А. А. Леонтьев. Слово в речевой деятельности. М., 1965.
84. А. А. Леонтьев. Язык, речь, речевая деятельность. М., 1969.
85. Логика. М., 1956.
86. Логика научного исследования. М., 1965.
87. А. Л. Лурия. Вышшие корковые функции человека. М., 1962.
88. Л. Р. Лурия. Мозг человека и психологические процессы. т. II, М., 1970.
89. К. Маркс и Ф. Энгельс. Сочинения. т. 3.
90. К. Маркс и Ф. Энгельс. Сочинения. т. 12.
91. Н. Я. Марр. Избранные работы. т. 1-4, М., 1933-37.
92. А. Мартине. Основы общей лингвистики. «Новое в лингвистике», вып. III, М., 1963.
93. А. Мартине. Структурные вариации в языке. «Новое в лингвистике», вып. IV, М., 1965.
94. А. Мартине. Принцип экономии в фонетических изменениях. М., 1962.
95. Ю. О. Маслов. Введение в языкознание. М., 1975.
96. А. Мейе. Сравнительный метод в историческом языкознании. М., 1954.
97. Г. П. Мельников. Детерминативная классификация языков и язык банту. М., 1972.

52. Л. Елмслев. Прологомены к теории языка. «Новое в лингвистике», вып. I, М., 1960.
53. О. Есперсен. Философия грамматики. М., 1958.
54. Н. И. Жинкин. Механизм речи. М., 1958.
55. В. М. Жирмунский. Марксизм и социальная лингвистика. «Вопросы социальной лингвистики». Л., 1969.
56. В. М. Жирмунский. Национальный язык и социальные диалекты. Л., 1936.
57. В. М. Жирмунский. Немецкая диалектология. М.-Л., 1956.
58. В. А. Звегинцев. «История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях», ч. I-II, М., 1964-1965.
59. В. А. Звегинцев. Лингвистические универсалии и лингвистика универсалий. «Проблемы языкознания», М., 1967.
60. В. А. Звегинцев. Очерки по общему языкознанию. М., 1962.
61. В. А. Звегинцев. Проблемы знаковости языка. М., 1956.
62. В. А. Звегинцев. Теоретическая и прикладная лингвистика. М., 1969.
63. А. А. Зиновьев. Об основах абстрактной теории языка. «Проблемы структурной лингвистики», М., 1963.
64. В. Ф. Зыбковец. Дореволюционная эпоха. М., 1959.
65. А. Иванов, Л. Якубинский. Очерки по языку. Л.-М., 1932.
66. В. А. Ицкович. Языковая норма. М., 1968.
67. В. А. Касевич. Элементы общей лингвистики. М., 1977.
68. С. Д. Кацнельсон. Системные факторы языкового развития. «Материалы Всесоюзной конференции по общему языкознанию «Основные проблемы эволюции языка», ч. I, Самарканд. 1966.
69. В. И. Кодухов. Введение в языкознание. М., 1979.
70. В. И. Кодухов. Общее языкознание. М., 1974.
71. Г. В. Кольманский. Логика и структура языка. М., 1975.
72. Н. И. Кондаков. Логика. М., 1954.
73. И. В. Копнин. Формы мышления и их роль в познании. АДД, М., 1955.

98. А.С.Мельчук. Понятие системы и структуры языка в свете диалектического материализма. «Вопросы языкознания», 1971, № 1.
99. И.И.Мещанинов. Члены предложения и части речи. М.-Л., 1945.
100. В.А.Москович. Глубина и длина слов в естественных языках. «Вопросы языкознания», 1967, № 6.
101. Мышление и язык. М., 1957.
102. И.Б.Новак. О моделировании сложных систем. М., 1965.
103. Норма и социальная дифференциация языка. М., 1969.
104. Общее языкознание (Формы существования, функции, истории языка). М., 1970.
105. О соотношении синхронического анализа и исторического изучения языков. М., 1960.
106. В.З.Панфилов. Взаимотношение языка и мышления. М., 1971.
107. В.З.Панфилов. Грамматика и логика. М.-Л., 1963.
108. В.З.Панфилов. К вопросу соотношения языка и мышления. «Мышление и язык». М., 1957.
109. Г.Пауль. Принципы истории языка. М., 1960.
110. К.И.Платонов. Слово как физиологический и лечебный фактор. М., 1952.
111. Е.Д.Поливанов. Статьи по общему языкознанию. М., 1968.
112. Б.Ф.Поршнев. О начале человеческой истории. М., 1974.
113. А.Л.Попелуевский. К вопросу о древнейшем типе звуковой речи. Ашхабад. 1944.
114. Л.О.Резников. Понятие и слово. Л., 1958.
115. А.А.Реформатский. Введение в языковедение. М., 1967.
116. Э.Сепир. Положение лингвистики как науки. В кн. В.А.Звегинцев. «История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях», ч. II, М., 1965.
117. Э.Сепир. Язык. М.-Л., 1934.

118. Б.А.Серебрянников. Об относительной самостоятельности развития системы языка. М., 1968.
119. И.М.Сеченов. Избранные философские и психологические произведения. М., 1947.
120. А.И.Смирницкий. Лексическое и грамматическое в слове. «Вопросы грамматического строя». М., 1955.
121. А.И.Смирницкий. Объективность существования языка. М., 1954.
122. В.М.Соллшев. Язык как системно-структурное образование. М., 1977.
123. Ф. де Соссюр. Труды по языкознанию. М., 1977.
124. А.Г.Спиркин. Происхождение языка и его роли в формировании мышления. «Мышление и язык». М., 1957.
125. Ю.С.Степанов. Основы общего языкознания. М., 1975.
126. Ю.С.Степанов. Основы языкознания. М., 1966.
127. Теория речевой деятельности. М., 1968.
128. В.Топиков. Опыт исследования воровского языка. Казань, 1930.
129. В.Н.Топоров. Из области теоретического топонимас-тики. «Вопросы языкознания». М., 1962, № 6.
130. Н.С.Трубецкой. Основы фонологии. М., 1960.
131. А.А.Уфимцова. Опыт изучения лексики как системы. М., 1962.
132. А.А.Уфимцова. Слово в лексико-семантической системе языка. М., 1968.
133. Б.Л.Уорф. Отношение норм поведения и мышления к языку. В кн. В.А.Звегинцев. «История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях», ч. II, М., 1965.
134. П.Ф.Филин. Проблемы социальной обусловленности языка. «Язык и общество. Тезисы докладов». М., 1966.
135. Б.А.Чернишев. К проблеме языка-посредника. «Язык и общество». М., 1968.
136. П.В.Чесноков. Основные единицы языка. Ростов-на-Дону, 1966.
137. А.С.Чикобова. Введение в языкознание. М., 1953.

138. Н.И.Чубрикова. Слово как фактор управления в высшей нервной деятельности человека. М., 1967.
139. С.К.Шаумян. Структурная лингвистика. М., 1965.
140. А.Шафф. Введение в семантику. М., 1963.
141. Р.О.Шор. Язык и общество. М., 1936.
142. Г.С.Шур. О некоторых общих категориях лингвистики. «Вопросы общего языкознания». М., 1964.
143. Г.С.Шур. О соотношении некоторых философских и лингвистических категорий. «Вопросы лингвистики», вып. 3, Томск. 1973.
144. Л.В.Щерба. Избранные работы по языкознанию и фонетике. М., 1958.
145. Л.В.Щерба. Преподавание иностранных языков в средней школе. М., 1947.
146. Язык и общества. М., 1968.
147. Р.Якобсон. Избранные работы. М., 1985.
148. R.Jakobson. Linguistics and poetics. "Style in Language". N.-Y. – London. 1960.
149. F.Kainz. Psychologie der Sprache. Bd. I, Stuttgart, 1941.

Çapa imzalanmışdır: 09.01.2010.
Kağız formatı 60x84 1/16. Həcmi 1,0 ç.v.
Sifariş 147, Sayı 200.

«Bakı Universiteti» nəşriyyatı, Bakı ş.,
AZ 1148, Z.Xəlilov küçəsi, 23.